

Kateřina Kuldová

K tichu

argo

Kateřina Kuldová

K tichu

Ilustrace Emma Ondrová.

Odpovědná redaktorka Markéta Šnoblová Nová.

Korektury Marie Černá a Mirka Jarotková.

Technická redaktorka Saša Švolíková.

Vydalo nakladatelství Argo, Miličova 13, 130 00 Praha 3,
www.argo.cz, roku 2025 jako svou 5927. publikaci.

Grafická úprava a sazba Emma Ondrová.

Vytiskla tiskárna Protisk.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4825-1

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: V Zahradě 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v přátelském
internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Snažil se nesnít.

Na dnešek se Teodorovi nic nezdálo. To bylo tak příjemné. Noci beze snů. Když mu spánek zaneřádí sny, ráno po nich zůstane nakyslá, stísnující pachuť. Ať jde o snáři odsouhlasené noční můry, nebo o těkavé koláže z lidí a míst, chuť je tatáž. Teodora překvapilo, nakolik se podobá té po zkyslém mléce, které mu mamka nedávno omylem nalila na lupínky. Obě jsou i stejně vytrvalé, odhodlané zabydlet se v útrobach na hodiny a hodiny. Vždyť ani několik soust z nové porce sladkých cereálií podivnou příchutí z pusy nevystřnadilo.

Během malátných minut po probuzení, než se rozvříská budík, často přemítá, proč v něm i po nevýhružných nočních příbězích takový pocit ulpívá. Děje se to všem? Nebo je v něm něco rozbité? Je některý z obvodů uvnitř něho nesprávně pospojovaný? Ano, to bude ono, to zní jako rozumné vysvětlení, jako jediná možná logická odpověď. Teodor netuší, kdy se porouchal, jestli už při narození, nebo později, každopádně se kdysi nakřápl a teď nefunguje správně. Jako ve spoustě jiných věcí i ve snění je pokažený. Ale tahle noc byla lepší, žádný děj ho ve spánku nepotrápil, tak ho snad čeká trošku přívětivější, maličko méně náročné úterý.

Řinčení budíku se zařízlo přes ušní bubínky do mozku. Starý předmět po dědečkovi, žádný retro výrobek, který si na minulost jen hraje, se s buzením nepáral. Děda si musel vstávání v rámusu užívat, nebo byl nahluchlý. Jak jinak si vysvětlit, že mu po léta vyhovovalo probouzet se za tak hlasitého a rozjuchaného drnčení? Když Teodorovi to drahocenné, starožitné dědictví předával, pronesl obřadné kázání, jak by každý mladý muž měl vstávat brzy a odhodlaně a do školy i práce přicházet včas. Tak jako chodil on do kanceláře v továrně vyrábějící jakési součástky do lokomotiv a vlaků.

Teodor neměl vlaky rád. Ani budík neměl rád. Dědeček mu naháněl strach. Byl takový kovový, jako ty součástky. Když umřel, po mnoho týdnů ohlodávaly Teodorovo svědomí výčitky. Výčitky z nedostatku lásky a lítosti. Necítil, co by měl, a ač se snažil sebevíc, nedařilo se mu lásku vyvolat. Asi se přece jen nesnažil dost.

Přesto si budík nechal. Bylo dobře, když ho dennodenně upozorňoval na to špatné a zkažené v něm, v Teodorovi. Panovačné zvonění se k tomu hodilo mnohem víc než poklidná melodie z mobilu. Navíc by mu vlídný zvuk nepřipomínal, že svět je místo, jehož je třeba se obávat. Bylo praktičtější uvědomit si tenhle fakt hned po probuzení, aby nebyl tolikrát za den překvapený, aby se stihl připravit na všednodenní realitu, která člověka od rozednění ničí, a omrzí ji to až za soumraku, v podvečer, kdy už je Teodor celý opotřebovaný a pohmožděný, a tak nezbývá než ho bez zájmu odstrčit stranou, z cesty, do škarpy. Zatím se mu z té škarpy všedních dnů pokaždé podařilo vstát, silou vůle rozhýbat zesláblé nohy, udělat první nejistý krok, pak druhý, třetí, o trochu plynulejší.

Teodor nemá všední dny rád. To ta šikana.

Pozoroval strop pocákaný kaňkami světla a stínů, když se v budíku sešikovaly kovové vnitřnosti, aby ohlásily, že je načase opustit peřinový úkryt, ulitu tepla a bezpečna. Protože je úterý. Venku paprsky sušily dešťové kapky, které kolem páte smyly včerejší květnový pyl a prach. Svět za oknem se usmíval. Cíp peřiny tížil. Nebylo snadné nadzvednout ho. Jako by každá z hvězdiček na tmavomodrém povlaku přidávala několik kilo. Povlečení mamka pořídila minulý týden, aby se mu *fajnově chrupkalo*. Mezi žlutými pravidelnými hvězdičkami se asi má snáz usínat. Tak proč na něho nezabírají? Budou kosmická tělesa konejšit jen ty, kdo umí snít? Správně snít?

Vesmír bude pro snílky.
Pro snílky bez pochroumaných snů.
Ne pro něho, pro Teodora.

Alespoň má fotografie květin, ty mu dělají dobře. Živé nejsou ani z poloviny tak krásné jako jejich obrazy — v letmém zachycení je tajemství a minulost, vypráví se v něm o květinách, které umřely. Odcházejí rostliny tam, kam lidé? Nebo jim je vyhrazeno lepší útočiště, a když je svět omrzí, vydají se na místo, kde je ticho a čisto a vzduch? Nejvíce se Teodorovi líbí fotky květin od Roberta Mapplethorpa, ale ví, že když je na internetu vyhledává, ke jménu nesmí zapomenout připsat *flowers* — *Robert Mapplethorpe flowers*. To aby ho některá díla nepoděsila. Protože v Robertu Mapplethorpovi se praly kontrasty, syrovost se neobešla bez lyriky, potřeboval fotografovat nahotu lidí i okvětních plátků, první nemohlo existovat bez druhého, až po bouřlivém a surovém, po setkání se zmarem vznikaly křehkost a krásno.

K letošním narozeninám dostal Teodor nejúžasnější dárek, jaký si dovedl představit. Dárek od babičky. Látkový penál potištěný fotografií tak krásnou, že nemohlo být pochyb, kdo je jejím autorem. Orchidej na bledém modrém pozadí se stonkem svěšeným do posmutnělé, ale hrdé křivky, asi se prohnul pod tíhou sněhobílosti květů. Fotka jako z jiného světa, ne z toho našeho, hrubého. Teodor se před babičkou o Robertu Mapplethorpovi zmínil jedinkrát a pár fotek jí ukázal na mobilu. Věděl, že jejich kouzlo pochopí. Protože babička Teodorovi rozumí. Nemusí se mezi sebou ptát *co* a *proč* a *jak*. Babička pozná, když je v obrázku řečeno všechno a nic dalšího není potřeba vyslovit, když je v něm touha po utěšení a utišení. Babička se o výtvarné umění nezajímá, ale zajímá se o Teodora, a tak si jméno zapamatovala, fotku vypátrala a dokázala, že je na jeho penálu.

Zrealizování chtělo odvahu. Trápí ji a přivádí do rozpaků, když něčemu nerozumí a svět jí to dává nepokrytě najevo — udivenými pohledy, blahosklonnými úsměvy, povýšeným tónem. Oči jí v takových chvílích naplní nejistota a nedostatečnost, které nemají daleko k tomu, aby se staly slzami. Ale slaná voda oči nikdy neopustí, zůstane v nich, v nitru, usídli se tam a zraňuje důkladněji, než by dokázala na povrchu. Protože babička nepláče. Tak ji to žití naučilo. Ti, kdo nepláčou, protože nevědí jak, mívají v očích smutek — alespoň tak to Teodorovi připadá. Má ho v očích také? Jako jeho babička? Kdysi mu vyprávěla, jak si v mládí přála hrát na violu. Nesměla. Udál se život. To od té doby neplakala?

Teodor má oči po babičce.

Velké a hnědé.

Plné slz neurčených pro pláč.

Penálu si váží. Aby ho získala, musela se střetnout s blazeovaně vševědoucím prodavačem a přečkat několik bezdůvodně protahovaných minut hlasité přednášky o rozlišení a pixelech a fleškách. Prodavač hlásal, šermoval firemní fleškou a výklad ukončil, až když i jeho přestalo předvádění záviděníhodných vědomostí bavit. Také se blížila obědová pauza a potřeboval si ujasnit, jestli si dá burrito, nebo kung-pao.

Jako pokaždé po setkání s křiklavou arogancí se cítila zranitelně a ochable. Vrásky se zdály hlubší, vlasy bělejší, kroky pomalejší. A kolem to freneticky tepalo, tikání času burácelo a babička měla chuť zastavit se a koukat za obzor. Zabolí, když svět dává najevo, že jste tu dávno navíc. Na obtíž.

Na obtíž, protože svět pospíchá. Hlavně nezdržovat.
Na obtíž, protože svět chvátá kupředu. Hlavně nebrzdit.
Na obtíž, protože svět honí zítřek. Hlavně nepřekážet.
Hlavně nepřekážet v rozletu.

Teodor znal strach z nepatřičnosti, obavu být závažím. Ani on nechtěl nikoho stahovat dolů a dozadu a zpátky. Také jemu zapomněli předat zásadní a ostatním známé informace a dovednosti potřebné k fungování a teď už nejsou ochotní podělit se, aby nepřišli o nadřazenost, a tak odvěti cosi o *fleškách a pixelech*. Ale babička by penál pro Teodora na nepřátelském území získala, i kdyby měla čelit stovce prodavačů s bobtnajícím egem.

Nesešlo na ponížení. Penál byl pro Teodora.
Sdělovala jím všechno. A Teodor slyšel.
Slyšel, co se do slov vešlo i nevešlo.

Teodor a babička jsou souputníci.
Ve smutku.
V obavách z lidí.
Ve světě nikdy nenaladěných viol.

Když je s babičkou, cítí se pochopený.
Empatií ticha.
Když s babičkou není, stýská se mu.
Po ní.
Po tichu.
Po přijetí.
Po vráskách, ve kterých je krásno a moudrost a všechno,
co bylo.

Stýskalo se mu i dnes ráno, když do batohu, mezi sešity a učebnice pro první stupeň, ukládal darovaný penál. Ale to už mamka volala, že snídaně je hotová a má si pospíšet, aby nepřišli pozdě. Teodor pohladil stulenou lištičku, logo, kvůli němuž si batoh vybral, a pravý popruh přehodil přes rameno, spolu s důvěrně známou úzkostí. Alespoň se mu v noci nic nezdálo, třeba ho nečeká úplně špatný den, když začal přívětivěji než jiné, bez pachuti ze snů.

Kuchyň propojenou s jídelnou plnila sametová vůně kávy. Mamka i táta ji pili k snídani, čerstvě umletou, překapávanou, táta z obřího hrnku, spěšně a hltavě, mamka z menšího šálku, po drobných doušcích a nepřítomně, ještě nenaladěná na zrychlující se tep nového dne. Táta nesnídal, ale spolu s horkou černou tekutinou zhltl dva tři zpravodajské články. Teodora ta chvatná konzumace nápoje a zpráv udivovala — jak jde v té bleskurychlosti vůbec něco pochytit, ať chuť nebo informace? Tím tátův ranní rituál končil, následoval kvapný odchod do práce. Dnes byl už dvacet minut pryč a na jeho nedávnou přítomnost poukazoval jen našpiněný hrnek. Teodorovi to nevadilo, měl raději rána, během nichž ho v kuchyni nezastihl a s mamkou seděli u zbytečně velkého jídelního stolu jen dva.

Zvenčí sem padalo zlato z květnového slunce a díky němu působila kuchyň jako místo, kde rodina usedá k snídani spolu a spokojeně. Některé kuchyně lžou. Celý jejich dům není pravdomluvný. Má líbivou fasádu, aby předstíral vítězství a předváděl katalogové štěstí, aby rodině dělal náležitou reklamu. Architekt také nasliboval *naprostou abso-lutní osobitost*, ale zanechal po sobě jen naprostou absolutní nudu, to jak vše po milionté zopakoval.

Cereálie a mléko čekaly nachystané na stole, svoji snídani si mamka teprve připravovala. Teodor zahlédl vajíčko

nahniličko a krajíček celozrnného chleba. Když ho uslyšela vejít, otočila se od linky, mrkla na něho jemně nalíčenými víčky a popřála dobré ráno. Říkala *dobré ráno, Theodore*. Odpovídal *dobré ráno, mami*. Táta, když tu byl, říkal *ahoj*, ale prohozené tak ledabyle, že znělo spíš jako *hoj*. Teodorovi ten úsečný pozdrav připadal jako vyštěknutý nezáměr nebo jako slovní ekvivalent zjištění, že do pokoje vlétla moucha. A každý ví, že mouchy v místnostech obtěžují.

Posadil se, do misky nasypal skořicové lupínky a zalil je mlékem. Bavilo ho pozorovat, jak se v bílé lázni z nepravidelných čtverečků odlupují mikroskopické hnědé tečky. Sladká, chemicky skořicová chuť konejšila. Díky bezesné noci měl hlad, a dokonce i chuť. Vědomí, že si stále ještě, čas od času, dokáže vychutnat malé radosti, uklidňovalo. Co se stane, jestli tu schopnost ztratí? Jaký je svět bez cukru a skořice? Jen chudší, nebo k nesnesení? Zatím to nevěděl. Ale míval obavy, že začíná tušit. Proto, ze strachu z mdlého světa bez chutí, žvýkal pokaždé první sousto snídaně zkoumavě a soustředěně. A s úzkostí. I dnes provedl zkušební ochutnání. Mlékem nasáklý lupínek se rozpustil na jazyku, ucítil sladkost skořice. Ulevilo se mu. Mamka se mezitím usadila naproti. Řekli si nemnoho nedůležitých, o to milejších slov. Pak jedli mlčky. Působila trochu ustaraně. Ale jeho mamka vypadá po ránu vždycky ustaraně. Jako by se jí stýskalo po opuštěné skrýši spánku.

I jemu se ráno stýská. Po tichu.

Protože rozedněním propuká namísto ticha hluk.

Proto spolu snídají v mlčení.

Aby se každý, sám v sobě, vypořádal s čerstvým dnem.

Protože oběma se stýská. Po tichu.

Ranní minuty uháněly jako splašené. Teodor ten zběsilý úprk poznal podle paprsků dopadajících na sadu čajových kalíšků v japonském stylu. Na příkaz bytového designéra stály v pozoru za prosklenými dvířky, aby barevné sladění s interiérem mohl obdivovat každý, kdo do kuchyně nakoukne. Slunce je postupně ozařovalo a oznamovalo mu, jak čas kvapí. Když ochutnal první sousto a zjistil, že skořice je stále skořicí, svěrací kazajka z všednodenní úzkosti, utažená od pondělí do pátku pevně jako kolem Londonova tuláka, nepatrně povolila. Ale jak se miska vyprazdňovala, kazajka se utahovala, až svírala pevněji než předtím, dech se vracel na mělčinu a po kyslíku bylo nutné lapat.

Mamka dojedla a dopíjela zbytek kávy. Polkla a drobný přívěsek s kamínkem odrazil zatoulaný paprsek. Teodor rád pozoroval, co si oblékla, i dnes, v hedvábné krémové košili a vínových kalhotách s širokánskými nohavice-mi, byla nejkrásnější, nejvkusnější ze všech. Zpod rukávu vykukovaly zlaté náramkové hodinky s hranatým ciferníkem — podobné, jen prý mnohem luxusnější a dražší, ji zaujaly ve filmu, který spolu viděli ten večer, kdy táta odešel na jakýsi firemní večírek a mamce se z povinnosti podařilo vyvléknout. Nechtělo se jí, jako na většinu společenských akcí, na nichž se popíjí víno a sekt, pojídají malá nesourodá jídla a mezi polykáním se mluví o všem, tedy o ničem. Nepatřila mezi ty, kdo mají ke klouzání po

povrchu vlohy, neškobrtají nebo si svůj plynulý pohyb dokonce s požitkem vychutnávají. Mezi načančanými jednohubkami a opentlenými větami jí nebývalo dobře. O to větší měla radost, když zůstala doma. Tenkrát si u stolu v obýváku vymalovával, pomalu a pečlivě, aby nepřetáhl, a mamka sledovala film s těmi vzácnými hodinkami. O několik týdnů později dostala podobné od táty k narozeninám a Teodor viděl, jak moc ji potěšily. Sám na filmový večer často vzpomínal a mrzelo ho, že mu z paměti vyklouzla jména snímku i režisérky, i když byla slavná, a dokonce měla stejně slavného tatínka.

Když pokládala šálek, krémový lem zakryl ciferník. Táta mamce často opakoval, jak jí tahle barva sluší, jak moc se jí hodí k vlasům. Měla by tedy slušet i jemu, barvu vlasů zdědil po mamce — hnědou, která se v podvečer, kdy slunce zapaluje západ, leskne jako říjnové kaštany. Ale její mikádo je hladké a rovné, kdežto jemu se vlasy vlní tak dokonale souměrně, jako by o ně neustále pečoval houf kadeřníků. Nedopatřením se ocitly nejen na nesprávné hlavě, ale také v nevhodné době — vždyť ty *naondulované* lokýnky patří do dávné minulosti, do padesátých let, na hlavu holčičky v šatech s mašlemi a kanýrky. Další z chyb, z nichž je utvořený. A protože vysmívat se dá čemukoliv, někdy ve škole využijí i tenhle jeho kaz — podivně nevhodné vlasy.

Mohl by se nechat ostříhat. Odstranit jednu z věcí vyvolávajících posměch. Ale nahradila by ji jiná. Vynalézavost ve zraňování je nápaditá a tvárná. Mohl by se nechat ostříhat nakrátko. Neudělá to. Protože mamce se jeho vlasy líbí. Říkává, jak jsou nádherně vlnité a jak by taky takové chtěla a jak moc mu to právě takhle sluší. A pak ho láskyplně pocuchá a směje se a pak ho pohladí a dál se usmívá a oběma je hezky.

Teodor se nenechá ostříhat.
Pro ty chvilky s mamkou.
Pro její cuchání.
Pro její pohlazení.
Pro její smích.
Pro jejich smích.
Nenechá se ostříhat.
Pro mamku.

V chodbě Teodor naposledy přerovnal věci v batohu. Mezi krabičku se svačinou a penál vsunul sešity, aby se neušpinil, kdyby se víčko uvolnilo. Mamka si mezitím přetřela pusu rtěnkou, v zrcadle nad botníkem zkontrolovala výsledek a pak se Teodora zeptala, jestli můžou vyrazit. Přikývl. To se očekávalo. Nikdy mu nepřišlo na mysl odpovědět jinak. Odvětit, že nemůže. Že není připravený — připravený vyjít ze dveří, ven, do školy, mezi hromadu lidí. Mohl by říct, že připravený není už velmi dlouhou dobu? Svěřit se, jak moc je unavený? Vyslovit, že tělo, mysl i duši vleče silou vůle, a i ta pomalu dochází a on vyškrabuje poslední zbytky na úplném dně své bytosti? Mohl by tohle všechno vyslovit? Co by se stalo? Co by se změnilo? Změnilo by se vůbec něco? A kdyby ne, nebyla by to poslední kapka, ta, která dotvoří záplavu a zatopí plíce a dech vytlačí natolik, že už po něm nejde ani lapat? Co pak? Proto raději každé ráno odpovídá *ano*,

můžou vyrazit, je připravený. A tak vyjdou ze dveří, on s batohem na zádech a mamka s kabelkou na předloktí, každý se svým zavazadlem poutníků všedními dny.

Vkročí do světa.

Ne shovívavého.

S nadáním kopat do lidí.

S patentem na zraňování.

Těch, kterým se vlasy vlní jako podvečerní moře.

Auto opustilo předměstí a provoz houstl. Přímou úměrou vzrůstala Teodorova panika. Svěrací kazajka ušitá z úzkosti vytěsňovala kyslík, jen chvilkami povolila nadechnout se. S každým dalším utažením Teodora udivilo, že stále ještě, alespoň trochu, alespoň mělce, dýchá. Chtělo se mu vzlykat, ale takovému luxusu nebyl mezi utaženými popruhy hrubé tkaniny ponechán prostor.

Protože svěrací kazajky nepřipouštějí pláč.

Pro pláč v jejich sevření není místo.

Proto slzy vyschnou.

Ale stékající slzy konejší.

Proto po pláči bez slz přichází beznaděj.

Mamka o všednodenní úzkosti neví.

Tátu by to nezajímalo.

Babička čeká. A on je tichý.

Už nepláče. Slzy dávno vyschly.